

Datum
2023-12-14
ESV dnr
2023-08025
Handläggare
Melanie Müller

Ert datum
2023-12-27
Er beteckning
S2023/02576

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se
carolin.jarlehag@regeringskansliet.se

Remissvar över slutbetänkandet Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52)

Ekonomistyrningsverket (ESV) besvarar remissen utifrån uppgifterna att utveckla och förvalta den ekonomiska styrningen av den statliga verksamheten samt att samordna arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.

Sammanfattning

ESV tillstyrker:

- övervägande delen av de förslag som berör det brottsförebyggande arbetet,
- förslagen om utökade möjligheter att inhämta uppgifter samt
- att införa ett sanktionsavgiftsregister.

ESV avstyrker:

- förslaget om att införa en bidragsspärr.

Angående förslagen om enklare och mer robusta regelverk avstår vi från att kommentera utredningens förslag som rör konsekvensutredningar.

För övrigt anser vi att flera av förslagen är för detaljerade och kan medföra onödig administrativ börda.

Kap. 7 Ett hållbart och effektivt brottsförebyggande arbete

ESV delar utredningens bedömning om att samhällets samlade insatser för att förebygga brottslighet riktad mot välfärdssystemen bör intensifieras. Enligt vår bedömning ligger de felaktiga utbetalningarna på mellan 13-16,3 miljarder kronor varje år.¹ Av dessa återkrävs endast en bråkdel, samtidigt som fordringsstocken kontinuerligt växer.²

Genom att effektivt förebygga välfärdsbrottslighet kan en betydande och kostnadseffektiv minskning av de avsiktligt felaktiga utbetalningarna uppnås på lång sikt. ESV menar att denna strategi inte bara är ekonomiskt gynnsam, utan

¹ Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, ESV 2023:22, [Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen - Ekonomistyrningsverket \(esv.se\)](#)

² Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen – En samlad analys av måluppfyllelsen för 2022, ESV 2022:26, [Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen - Ekonomistyrningsverket \(esv.se\)](#)

även bidrar till att upprätthålla förtroendet för och legitimiteten i våra välfärdssystem.

7.3 Det brottsförebyggande arbetet bör regleras

ESV tillstyrker utredningens förslag att regleringen om ansvar för brottsförebyggande arbete inom välfärdssystemens område ska gälla för Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, CSN, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Vi tillstyrker även förslaget om att ansvaret för det brottsförebyggande arbetet bör gälla brottslighet som är riktad mot de ekonomiska förmåner och stöd som omfattas av bidragsbrottslagen.

7.5 Myndigheternas ansvar för brottsförebyggande arbete bör regleras i en särskild förordning

ESV avstyrker förslaget att myndigheternas ansvar för brottsförebyggande arbete bör regleras i en särskild förordning. ESV förstår att syftet med en sådan förordning är att säkerställa att Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, CSN, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen, aktivt bidrar till samhällets brottsförebyggande arbete. Dock anser ESV att en separat förordning inte nödvändigtvis är den mest effektiva lösningen för att främja det brottsförebyggande arbetet. Myndigheterna bör enligt vår mening redan, inom ramen för sina befintliga uppdrag och instruktioner, prioritera och aktivt arbeta med att förebygga brottslighet samt andra fel. Med detta i åtanke rekommenderar ESV att regeringen överväger andra former av reglering för att tydliggöra detta ansvar.

7.6 Myndigheterna bör ta fram en lägesbild och åtgärdsplan

ESV tillstyrker förslaget att de beslutande myndigheterna bör genomföra en grundlig kartläggning av brottslighet och dess orsaker samt konsekvenser inom de välfärdssystem som omfattas av bidragsbrottslagen. Detta arbete är fundamentalt för att identifiera och förstå de utmaningar som myndigheterna står inför och för att utforma effektiva åtgärder. Vi tillstyrker även idén att sammanställa resultaten av kartläggningen i en lägesbild och att denna lägesbild kan tjäna som en viktig grund för vidare beslut och strategier för att bekämpa brottslighet inom välfärdssystemen. Dock avstyrker ESV förslaget att myndigheterna ska ta fram en detaljerad åtgärdsplan baserad på lägesbilden, samt att lägesbilden bör uppdateras minst vartannat år. Vi anser att dessa delar av förslaget är för detaljerade och kan medföra onödig administrativ börda.

7.8 Brå och Ekobrottsmyndigheten bör ge de beslutande myndigheterna stöd

ESV tillstyrker förslaget om att Brå och Ekobrottsmyndigheten bör ge de beslutande myndigheterna stöd. Detta under förutsättning att utredningens förslag om att ansvaret för att utreda de misstänkta bidragsbrott som anmäls till brottsutredande myndighet flyttas till Ekobrottsmyndigheten. Vi delar utredningens bedömning att de föreslagna uppgifterna för Brå och Ekobrottsmyndigheten ligger inom ramen för deras ordinarie ansvarsområden. ESV har inga synpunkter på

förslaget om att regeringen bör ge Brå och Ekobrottsmyndigheten i uppdrag att tillsammans med ESV inventera vilket behov av stöd de beslutande myndigheterna har. Vi anser även att det är väsentligt att stödet struktureras på ett sådant sätt att det faktiskt leder till konkreta åtgärder som kan minska bidragsbrottsligheten på ett betydande sätt.

ESV vill uppmärksamma att förslaget om att stödet ska vara behovsanpassat, individuellt och praktiktäna är en resurskrävande uppgift och lägger ett betydande ansvar på Brå och Ekobrottsmyndigheten. Vi tycker att det är olämpligt att så detaljerat ange hur stödet ska vara utformat för varje enskild myndighet.

7.9 Behov av samverkan med anledning av det brottsförebyggande arbetet
ESV delar utredningens bedömning av vikten av samverkan i det brottsförebyggande arbetet. Vi anser att ett effektivt brottsförebyggande arbete kräver en koordinerad ansträngning, där enligt vår bedömning både beslutande myndigheter och rättsvårdande myndigheter är aktivt involverade.

7.10 ESV bör samordna det brottsförebyggande arbetet
Vi tillstyrker utredningens förslag om att ESV ska samordna de beslutande myndigheternas brottsförebyggande arbete. Detta arbete bör utformas i dialog med MUR-närverket³. Vi tillstyrker även förslaget att ESV:s redovisning ska, i den utsträckning som det är lämpligt, integreras i den redovisning som ESV gör enligt 11 och 13 §§ förordningen om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.

Kap. 8 Robusta och enkla regelverk

ESV avstår från att yttra sig om utrednings förslag om konsekvensutredningar med hänvisning till att regeringen har aviserat att stärka arbetet med konsekvensutredningar inom statsförvaltningen. Något som vi uppfattar delvis överlappar utredningens förslag.

8.3 Befintliga regelverk behöver stärkas

ESV tillstyrker förslaget om att regeringen bör tillsätta utredningar för att se över vissa av välfärdssystemens regelverk. Vi vill framhålla vikten av en effektiv och strategisk turordning i detta arbete, med prioritet för de områden som är mest utsatta för felaktiga utbetalningar och välfärdsbrottslighet. En tänkbar metod för att fastställa turordningen skulle kunna vara att börja med de ersättningsystem där det finns tillförlitliga skattningar av omfattande felaktiga utbetalningar.⁴

---

³ MUR står för motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter

⁴ Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, ESV 2023:22. [Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen - Ekonomistyrningsverket \(esv.se\)](#)

Kap. 9 Utökade möjligheter till uppgiftsinhämtning

ESV tillstyrker de förslag som omfattar utökad uppgiftsskyldighet avseende annan fysisk person än den försäkrade, inom assistansersättning, det statliga tandvårdsstödet och hos Skatteverket till socialnämnden. Vi har i en tidigare rapport lämnat liknande åtgärdsförslag som både rör utökade möjligheter att kontrollera fler än den sökande och en utökad tillgång till bankuppgifter.⁵ Vi anser att dessa åtgärder är fundamentala för att säkerställa korrekta beslutsunderlag och utbetalningar samt för att effektivt förebygga och motverka bidragsbrott och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

ESV tillstyrker förslaget om införandet av en generell uppgiftsskyldighet för banker och andra penninginrättningar, vilket ligger i linje med våra tidigare framförda förslag.⁶ Vi anser också att regeringen bör överväga att utöka uppgiftsskyldigheten för dessa institutioner så att den gäller även utan att det föreligger misstanke om felaktigheter. En sådan utvidgning skulle avsevärt förstärka möjligheterna för effektiv kontroll, både under handläggning av ärenden och under perioden då ersättning utbetalas.

Kap. 10 Återstående frågor avseende det administrativa sanktionssystemet

ESV har tidigare (2022) yttrat sig om delbetänkandet ”Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott” (SOU 2022:37) och hade då utförliga synpunkter på förslaget om systemet med administrativa sanktionsavgifter samt styrningen och uppföljningen av myndigheternas arbete inom området. ESV vidhåller de synpunkter vi tidigare har lämnat.

10.4.1 Ett sanktionsavgiftsregister bör inrättas

ESV tillstyrker förslaget om inrättandet av ett sanktionsavgiftsregister. Vi ser ett tydligt värde i att etablera ett centralt och gemensamt register rörande sanktionsavgifter inom välfärdssystemen. Ett sanktionsavgiftsregister kommer att bidra till ökad transparens, effektivitet och samordning samt underlätta uppföljning och analys av sanktionsavgifter.

10.4.11 Utlämnande av uppgifter från sanktionsavgiftsregistret

I enlighet med ESV:s yttrande från delbetänkandet ”Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott” (SOU 2022:37) tillstyrker vi förslaget i sin helhet.

Kap. 12 Bidragsspärr

Efter en värdering av förslagens ekonomiska och praktiska konsekvenser, avstyrker ESV förslagen som rör inrättandet av en bidragsspärr. Vi konstaterar att de beräknade kostnaderna för att utveckla och underhålla ett sådant system –

⁵ Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemen – förslag på åtgärder 2023, ESV 2023:25, [Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemen – förslag på åtgärder 2023 \(esv.se\)](#)

⁶ Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemen – förslag på åtgärder 2023, ESV 2023:25, [Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemen – förslag på åtgärder 2023 \(esv.se\)](#)

uppskattningsvis 132 miljoner kronor i utvecklingskostnader och ytterligare 36 miljoner kronor i årliga driftskostnader – är oproportionerliga i relation till det förväntade antalet individer som skulle beröras av en bidragsspärr, vilket enligt utredningens egen beräkning uppgår till endast 200-250 personer årligen. Vi anser att denna siffra inte motiverar de betydande kostnaderna som ett sådant system skulle medföra.

Dessutom har ESV tidigare rapporterat⁷ att många förundersökningar gällande misstänkt bidragsbrott begränsas på grund av att den misstänkta personen också är misstänkt för andra, allvarligare brott. Enligt ESV:s förståelse av utredningens nuvarande förslag skulle även dessa individer undantas från bidragsspärren, vilket begränsar systemets räckvidd och effektivitet.

I detta ärende har generaldirektör Clas Olsson beslutat. Utredare Melanie Müller har varit föredragande. I beredningen har också utredarna Johanna Mattsson, Maria Modin och Patrick Freedman deltagit.

Datum: 2023-12-14

.....	.....
Beslutande	Föredragande
Clas Olsson	Melanie Müller
Namnförtydligande	Namnförtydligande

Denna handling har beslutats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

---

⁷ Förslag till indikatorer för att följa rättsväsendets hantering av misstänkta bidragsbrott, ESV 2023:38, [Förslag till indikatorer för att följa rättsväsendets hantering av misstänkta bidragsbrott \(esv.se\)](#)